

КРЕАТИВНІСТЬ ТА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ

В сучасних умовах стає все дедалі очевиднішим вплив глобалізаційних процесів на освіту, що актуалізує необхідність розробки та використання креативних педагогічних освітніх практик. У дослідженнях вітчизняних науковців креативна педагогіка вже давно отримала статус педагогіки майбутнього, адже вона у найбільшій мірі відповідає розвитку творчих вмінь [1, с. 104]. Невипадково креативність відносять до однієї з найважливіших рис прогресу людської цивілізації, тому саме креативна спрямованість основних засад педагогічної діяльності розширює зміст педагогіки майбутнього [2, с. 226]. У свою чергу креативність стала вже однією зі складових професійної компетентності особистості [3]. Термін «креативність» набув поширення в педагогіці та психології в 1960-х роках, чому сприяла публікація наукових досліджень Дж. Гілфорда. Вчений прийшов до висновку, що вона характеризується такими основними параметрами: 1) здатністю до виявлення та формулювання проблем; 2) здатністю до генерування великої кількості ідей; 3) здатністю до продукування найрізноманітніших думок; 4) здатністю відповідати на подразники нестандартним способом; 5) здатністю вдосконалювати об'єкт сприймання; 6) здатністю розв'язувати проблеми шляхом реалізації відповідних аналітико-синтетичних операцій [4, с. 182].

Сьогодні одними із першочергових завдань, які стоять перед викладачем вищого навчального закладу, є формування творчої особистості студента, створення оптимальних умов для розвитку його здібностей. У зв'язку з цим необхідно звернути увагу на зміст поняття «творчість», стосовно якого є багато різних трактувань (філософських, психологічних, педагогічних). У контексті вивчення креативної педагогіки найбільш влучними видаються такі, які характеризують творчість як процес, що виражається через активну зовнішню особистісну та активну внутрішню особистісну діяльність [5, с. 137]. Це дозволяє стверджувати, що творча діяльність є базовою умовою розвитку творчої особистості та одночасно є засобом її самореалізації і самоствердження. Відповідно до цього має відбутися і перехід від традиційних моделей навчання до тих, які орієнтовані на формування творчої особистості. Гуманізація освіти та врахування особливих рис кожного студента актуалізує увагу сучасних педагогів на питанні щодо необхідності використання різних моделей організації навчального процесу, у тому числі особливого значення набуває креативна педагогіка, яка ґрунтується на поєднанні й активному використанні творчого потенціалу викладача та впровадженні креативних освітніх технологій. З огляду на це на противагу традиційній системі освіти сформувалася педагогічна система, яка відходить від механічного перенесення знань. Вона

створює можливість для розвитку творчої індивідуальності, спрямована на розвиток особистісних стратегій, оригінальності та обдарованості [6, с. 197].

В контексті вищезазначених процесів особливого значення набувають питання щодо необхідності застосування методів креативної педагогіки у викладанні історії у вищих навчальних закладах освіти, адже формування творчої особистості нерозривно пов'язане з необхідністю вивчення історії своєї країни та людського минулого загалом. В основі кожної творчої особистості мають лежати ціннісні та світоглядні орієнтири, тому патріотичне виховання є одним із першочергових завдань вищої школи. Важливе місце у їхньому формуванні займає вивчення курсу історії України та інших історичних дисциплін, які сприяють світоглядній підготовці студентів та всебічному вихованню їх як самодостатніх особистостей, повноцінних членів громадянського суспільства. Завдання такого навчального курсу полягає в утвердженні у студентів національної свідомості, громадянської позиції та покликане допомогти їм застосовувати набуті знання для її обґрунтування чи відстоювання. Як справедливо зазначає О. І. Сич, «викладання історії – це не віщання з високої кафедри, а пробудження думки людини, своєрідне виховання її душі, формування громадянської позиції. Причому дуже важливо, щоб розуміння історії молодими людьми було сформоване їх власними зусиллями, а не нав'язане ззовні» [7, с. 117]. У процесі вивчення історії майбутній фахівець має сформувати в собі також толерантне ставлення до різних суспільних груп, етносів, бути терпимим до точки зору, яка не відповідає його поглядам, бути здатним до міжособистісного конструктивного діалогу.

Таким чином, елементом творчої особистості, яка стоїть в центрі креативної педагогіки, та компонентом її професійної компетентності є креативність. Застосування новітніх педагогічних підходів покликано створити умови для її цілісного та гармонійного розвитку. Формування творчої особистості як самодостатнього члена суспільства неможливо без знання історії свого народу, країни, людського минулого загалом.

Література:

1. *Левченко О. О.* Креативна педагогіка: абнотивність та науково-методичний супровід розвитку творчої особистості студента-гуманітарія в середовищі вищої школи / О. О. Левченко // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Педагогіка, психологія і соціологія. – 2012. – Вип. 11 (202). – С. 104 – 110.
2. *Зеленов Є. А.* Теоретичні основи планетарного виховання студентської молоді / Є. А. Зеленов. – Луганськ: Вид-во НЦППРК «НОУЛІЖ», 2008. – 272 с.
3. *Романюк Л.* Креативність як професійна компетентність особистості в контексті становлення її цінностей / Л. Романюк // Навчання і виховання обдарованої дитини: зб. наук. праць. – 2012. – Спец. вип. № 3. – С. 5 – 13.
4. *Одаренные дети*; пер. с англ. / Под общ. ред. Г. В. Бурменской, В. М. Слущкого. – М.: Прогресс, 1991. – 376 с.
5. *Катрич Н. В.* Творчість як наукова категорія / Н. В. Катрич // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: зб. наук. праць. – 2007. – Вип. 43. – С. 133 – 137.
6. *Тулякова М. М.* Професійне самовизначення творчої особистості в системі

креативної освіти / М. М. Тулякова // Педагогічні науки: зб. наук. праць. – 1999. – С. 196 – 203.

7. Сич О. І. Викладання історії у вищій школі / О. І. Сич // Український історичний журнал. – 1998. – № 5. – С. 111 – 117.